SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 56/08-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. februára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť P. K., K., zastúpeného advokátom Mgr. D. S., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 14 C 1023/95 a neskôr pod sp. zn. 14 C 9/05 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. októbra 2006 doručená sťažnosť P. K., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 14 C 1023/95 a neskôr pod sp. zn. 14 C 9/05.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že:

„1. Žalobou podanou na Okresný súd Košice II, dňa 4. 9. 1995, sp. zn.: 14 C 1023/95 sa navrhovateľ, M. S. domáha voči sťažovateľovi, ako odporcovi o zaplatenie sumy 80.000,- Sk.

2. Prvé pojednávanie vo veci bolo nariadené na deň 22. 5. 1996, teda skoro po 9 mesiacoch od podania návrhu na začatie konania, ktoré konanie bolo odročené z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa, ktorý sa včas ospravedlnil zo zdravotných dôvodov.

3. Najbližšie pojednávanie bolo nariadené na deň 12. 6. 1996, ktoré sa konalo. Odročené bolo na neurčito. Nasledujúce pojednávanie bolo vytýčené na deň 4. 12. 1996, ktoré pre neprítomnosť sťažovateľa bolo odročené na neurčito s tým, že doručenie predvolania nebolo sťažovateľovi vykázané. Najbližšie pojednávanie bolo nariadené na deň 6. 11. 1997, teda po vyše 11 mesiacoch.

4. Nasledujúce pojednávania boli nariadené s nasledujúcimi časovými odstupmi a to 18. 12. 1997, 6. 10. 1998 a 26. 11. 2001, teda posledné nariadené pojednávanie skoro po troch rokoch.

5. Sťažovateľ si je vedomý, že aj svojim konaním zapríčinil odročovanie jednotlivých pojednávaní, avšak bolo to z dôvodu nevedomosti o nariadených pojednávaniach, inými slovami predvolania neboli vykázané.

6. Uznesením Okresného súdu Košice II zo dňa 17. 8. 1998 bolo nariadené príslušnému obvodnému oddeleniu PZ predvedenie sťažovateľa na pojednávanie nariadené na deň 6. 10. 1998, ktoré bolo neúspešné, nakoľko sťažovateľ sa na adrese I. v K. nezdržiava, ale zdržiava sa na ulici A., K.

7. Okresný súd Košice II rozhodol vo veci rozsudkom zo dňa 26. 11. 2001. Vo veci podal sťažovateľ odvolanie.

8. Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 23. 9. 2002 horeuvedený rozsudok zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

9. Dňa 8. 3. 2005 bola vec pôvodne vedená pod sp. zn. 14 C 1023/95 spojená na spoločné konanie s vecou vedenou pod sp. zn. 14 C 9/05 s tým, že vec bude ďalej vedená pod sp. zn. 14 C 9/05. Súd prvého stupňa dňa 17. 5. 2005, skoro 3 roky od rozhodnutia odvolacieho súdu, vo veci nariadil pojednávanie.

10. Dňa 2. 6. 2006 Okresný súd Košice II rozhodol vo veci rozsudkom.

11. Konanie je v súčasnosti vedené na Krajskom súde v Košiciach, pod spisovou značkou 6 Co 310/2006, teda konanie vo veci nebolo doposiaľ právoplatne ukončené.

12. Sťažovateľ nevyužil všetky zákonné postupy na odstránenie prieťahov, avšak má za to, že aplikačná prax Ústavného súdu Slovenskej republiky je v tomto smere ustálená a pokiaľ došlo k značným prieťahom v súdnom konaní, ktoré po viac ako 11 rokoch od podania návrhu na začatie konania nie je právoplatne skončené, je nevyužitie všetkých zákonných prostriedkov na odstránenie prieťahov, ako zákonný predpoklad na podanie ústavnej sťažnosti, tolerované. (...)

Z vyššie spomínaných skutočností podľa sťažovateľa jednoznačne vyplýva, že v tomto prípade došlo k porušeniu jeho označených práv. (...)

Sťažovateľ má za to, že konanie Okresného súdu Košice II, ktoré bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 14 C 1023/95 a v súčasnosti po spojení veci pod sp. zn. 14C 9/2005 je možné charakterizovať ako konanie s prieťahmi.

Je pravdou, že sťažovateľ nepodal v danom prípade sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi okresného súdu. Je však toho názoru, že vzhľadom na charakter súdneho sporu, okolnosti daného prípadu a dĺžku konania (viac ako 11 rokov) nie je možné považovať podanie tejto sťažnosti (do 31. 3. 2005 podľa zákona č. 80/1992 Zb. a od 1. 4. 2005 podľa zákona č. 757/2004 Z. z.) za postup umožňujúci dosiahnuť účinnú ochranu uvedeného základného práva (napr. I. ÚS 34/98, III. ÚS 149/03, III. ÚS 105/05).

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje tým, že už viac ako 11 rokov sa nachádza v stave právnej neistoty, pretože uvedené konanie doposiaľ nebolo právoplatne skončené, čo neprispieva k jeho dôvere voči súdnej moci.

V zmysle vyššie uvedených skutočností je možné mať dôvodne za to, že za terajšieho stavu vecí v konečnom dôsledku ani nedošlo k súdnej ochrane práv a právom chránených záujmov sťažovateľa. Za takýchto podmienok sťažovateľ stratil vieru v spravodlivé (rozumej účinné) rozhodnutie súdu vo veci.

Sťažovateľ preto žiada ústavný súd, aby v predmetnej veci vydal tento nález:

Okresný súd Košice II v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 14 C 1023/95 a v súčasnosti pod 14 C 9/2005 porušil práva P. K., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na

prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

P. K. priznáva primerané finančne zadosťučinenie vo výške 80 000,- Sk, ktoré je Okresný súd Košice II povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

P. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť jeho právnemu zástupcovi do jedného mesiaca od dňa doručenia tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na

ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 14 C 1023/95 a neskôr pod sp. zn. 14 C 9/05.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

1. Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti fyzickej osoby na konanie pred ústavným súdom je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť (pozri napr. I. ÚS 120/02, I. ÚS 124/04). Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03).

Ústavný súd už rozhodol, že v kontexte ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty pre včasnosť podania sťažnosti (I. ÚS 161/02, I. ÚS 6/03).

Lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy začala v okolnostiach danej veci plynúť dňom, keď sa sťažovateľ „dozvedel“ o zbytočných prieťahoch, teda o „inom zásahu“ okresného súdu, ktorého označil za účastníka tohto konania. Keďže v napadnutom konaní - ako to sám sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol - *„2. 6. 2006 Okresný súd Košice II rozhodol vo veci rozsudkom“*, sťažovateľ sa o namietaných zbytočných prieťahoch mohol dozvedieť najneskôr v uvedený deň. Pretože predmetná sťažnosť bola podaná osobne na ústavnom súde v čase (12. októbra 2006), keď už uplynula lehota ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd sa už nemohol zaoberať opodstatnenosťou námietok uvedených v sťažnosti. Z uvedených dôvodov bolo potrebné sťažnosť posúdiť ako návrh podaný oneskorene.

2. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02).

Z podania sťažovateľa vyplýva, že napadnuté konanie bolo na okresnom súde skončené 2. júna 2006. Sťažovateľ sa napriek tomu na ústavný súd obrátil so svojou sťažnosťou až podaním z 12. decembra 2006, t. j. v čase, keď porušenie označeného základného práva na súde, ktorý sťažovateľ označil za účastníka konania, už netrvalo a konanie o jeho sťažnosti pred ústavným súdom nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý

ústavný súd poskytuje vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (mutatis mutandis I. ÚS 6/03).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, a pretože sťažovateľ sa v predmetnej veci domáhal ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v čase, keď v označenom konaní pred okresným súdom namietané porušenie práva už netrvalo, a teda bola odstránená jeho právna neistota, pripadalo do úvahy odmietnutie predmetnej ústavnej sťažnosti aj pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

3. Okrem uvedeného podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje, aby v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v konaní pred všeobecným súdom, sťažovateľ preukázal aj využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého má sťažovateľ právo podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“) v spojení s § 6 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“), t. j. podanie sťažnosti na prieťahy v konaní predsedovi prvostupňového súdu.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 34/98, I. ÚS 16/99, I. ÚS 21/99), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prieťahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav

zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky podľa zákona o štátnej správe súdov v spojení so zákonom o súdoch a sudcoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prieťahy v konaní podľa § 17 ods. 1 zákona o štátnej správe súdov v spojení s § 6 zákona o súdoch a sudcoch naďalej, aj po nadobudnutí účinnosti nového čl. 127 ústavy, zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prieťahov (napr. IV. ÚS 153/03). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prieťahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prieťahov a ustanovuje za také prieťahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona].

Keďže zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu vyplýva, že sťažovateľ - ktorý je kvalifikovane právne zastúpený - sťažnosť na prieťahy v konaní nepodal a ani netvrdí, že ju nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodiť ani z obsahu jeho sťažnosti (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ústavný súd opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04) dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 17 a nasl. zákona o štátnej správe súdov (s účinnosťou od 1. apríla 2005 podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov) neumožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľa priznaného mu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde bolo potrebné jeho sťažnosť odmietnuť aj z dôvodu neprípustnosti.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2008